

Čebele si satovje gradijo same

Biodinamično čebelarjenje si pri nas šele prav utira pot. Že ko smo se dogovarjali za obisk, je sprva kazalo, da bomo na vrhuncu sezone zelo zmotili intenzivna opravila, ki zaposlujejo čebelarje, a telefonski klic na Štajersko, kjer v Močni na poti v Lenart že dobrih 40 let čebelarji Karl Vogrinčič, je bil drugačen. Iz njegovih besed je bilo začutiti umirjen ritem, prav tisto, kar se je ob obisku izkazalo za temelj biodinamičnega razumevanja čebel – svojih družin ne omejuje z vzorci, ki jih je za večjo donosnost panjev uvedlo klasično čebelarjenje. Ravno je minilo obdobje rojilnega razpoloženja čebel – biodinamika ne preprečuje rojenja, saj je to naravni red razmnoževanja čebelji družin v času obilne paše.

Za našega gostitelja, ki je v Sloveniji tudi eden od nosilcev apiterapije, lajšanja bolezenskih težav s čebeljimi pridelki in blagodejno energijo, ki jo ima bližina čebel na človekov organizem, ter projektov certificiranega apiturizma, je bilo ukvarjanje s čebelami vedno le hobi. »Prav vesel sem, da si zaradi pomanjkanja prostora nisem mogel omisliti večjega čebelnjaka. Ko začneš čebelariti iz ekonomskih vzgibov, energija pade. Ukrepi, ki si jih s tem namenom izmišljajo ljudje, s čebelami manipulirajo, jih izčrpavajo, in ko se temu pridruži še uničevanje okolja, ne more biti drugače, kot se danes dogaja s čebelami. Od tod izvirajo vse težave, domnevno nepojasnjeno umiranje družin, neobvladljivost varoze in podobno.«

Vuk k švicarskim čebelarjem

Vzgojen v svetu, v katerem se opiramo predvsem na materialne razlage, je ob spoznavanju biodinamičnih načel sprva z nejevero gledal na zeliščne pripravke za kmetovanje, ko pa se je sam prepričal o njihovih učinkih, je postajal bolj odprt. Če je vsa ta moč prišla od rož, potem jo morajo imeti tudi čebele, ki so v takšnem sožitju z njimi, si je dejal. Ključno za srečanje z biodinamičnim čebelarjenjem pa je bilo zanj predavanje agronoma Martina Dettlija, enega vodilnih strokovnjakov za to področje, v čebelarskem centru na Lukovici. Takrat se je srečal tudi z delom dr. Rudolfa Steinerja, utemeljitelja antropozofije, waldorfske vzgoje in biodinamike. Devet predavanj o čebeli. V razumevanju enega

najkompleksnejših in najstarejših organizmov na Zemlji, ki ga predstavljajo čebelje družine, na mnoga vprašanja ni našel odgovora, biodinamika pa mu je odprla nova obzorja. Že naslednje leto je Dettlija obiskal v švicarskem Goetheanumu, kjer je svetovno središče za antropozofijo. Švicarji imajo biodinamični pristop k čebelarjenju najbolj razdelan, pojasni sogovornik.

Tam je spoznal, da je najpomembnejši naravni red stvari pri čebelah, da si družine satovje gradijo povsem same in da Dettli maticam ne reže kril, da bi jim onemogočil odleteti iz družine z rojem. Klasično čebelarjenje to počne, ker rojenje zmoti proces nabiranja medu. V biodinamiki matic tudi ne označujejo z nalepkami ali barvnimi flomastri (da bi imel čebelar pregled na njihovo starostjo), ne uporabljajo maticnih rešetk, če je letina dobra, se lahko družini odvzame največ petina medu, v obdobjih, ko je paše kljub temu premalo, pa se nadomestni hrani za čebele dodajajo biodinamični čaji, ki krepijo njihovo vitalnost in odpornost. Karl Vogrinčič jo pripravlja iz tretjine medu, preostanek pa sta sladkorna raztopina in koprivni, kamilični in regratov čaj. Ali pa iz borovih vršičkov, poganjkov mladega pelina in jesenskimi pelinom skuha jo t. i. kas.

Za hišo v Močni se blago dviguje travnik, ki ga na vrhu obkroža nekaj dreves in čebelnja-

Levo: Panj, ki ga je za Domžalčana Jožeta Grabljeveca izdelal Mathias Thun, sin prve avtorice biodinamičnih setvenih koledarjev, je zdaj pri Karlu Vogrinčiču. Njegova posebnost je, da so stranice z notranje strani obdelane s slamo in ilovico.

1. Apiterapija zdravi tudi s čebeljim strupom. Manjšo količino ga čebele izločijo na ploščico z žičkami pod zelo nizko napetostjo, želo ni poškodovano, zato ne umrejo, obnovi pa se jim v petih dneh.

2. Ko so okvirji s satjem naloženi tako, kot so ga zgradile čebele, in ne morda obrnjen, imajo dobro energijo.

ka. Očitno je, da so gredice s trajnicami pred panji delo poznavalskega gojitelja. Zanje skrbi soproga, nabor medovitih okrasnih in zdravilnih rastlin pa je premišljen tako, da lahko posebnim mešanici čebeljih pridelkov, kot so kreme, likerji in drugo, dodajo 15 zdravilnih zelišč. Na desni je malo manjši stari čebeljak, levo čebeljak za apiterapijo. Tudi slamnati koši, v kakršnih so čebelarili po starem, niso le za okras, Karl Vogrinčič namreč preizkuša različne načine čebelarjenja, ki izhajajo iz življenja čebel v naravi. V ta namen je zgradil tudi nekaj eksperimentalnih panjev, postavljenih sredi travnika, in ogledni panj, ki ga je mogoče z dveh strani odpreti in skozi šipo opazovati čebele.

V bližini medij nekaj zanimivega. Čebelar naju s fotografom opozori na zibajoči ples čebele skavtke, ki se vrtili v liku majhne osmice, ziblje z zadkom in brenči z oprsem in krili. To vedenje je razvozlat avstrijski etolog Karl von Frisch, ki je za prispevek k poznavanju čebel dobil Nobelovo nagrado. Odkril je, da vsebuje vzorec gibanja informacijo o oddaljenosti in smeri paše. V oglednem panju lahko opazujeva tudi mlado matico s spremstvom, ki pa ta trenutek ne zalega, saj bi dobro videli, kako pomoli zadek do dna celic v satju, da se sproži jajčece. Ura je deset dopoldne, zato se matica giblje na vzhodni strani panja – vedno gre za soncem.

Eksperimentalni panji

Bistvo eksperimentalnih panjev, ki si jih kljub možnosti, da se čebele zaradi najine radovednosti vznemirijo in morda pičijo, želiva ogledati tudi od znotraj, je, da si satovje zgradijo same. Gostitelj naju zapusti in se kmalu vrne s celuloznim kadihom in prižgano pipo – tako se bodo čebele malce umaknile, ko bo segal v panj, zgodovinski spomin jih namreč opozori, da dim pomeni ogenj, razloži. Prvi panj je zelo pokončen, v njem ni klasičnih okvirjev s satnicami, temveč prazni visoki leseni okvirji, namesto prečnih žičk so opora za satje, ki ga bodo v okvirje »vpele« čebele, tanke lesene paličice. Čebele

SLEDITE SONČNICI ZA NARAVNO
VRTNARJENJE

FINALSAN
AF PLUS
BREZ PLEVELA

BREZ
ŠKODLJIVEGA
GLIFOSATA,
BIOLOŠKO
RAZGRADLJIV

ZMAGOVALEC V BOJU
PROTI PLEVELU

MOČNO – kontaktni totalni herbicid za zatiranje mahu, plevela in alg na tlakovanih površinah – **NE PUŠČA MADEŽEV**

UČINKOVITO – deluje na koreninski sistem plevelov, kot so regrat, kopriva, regačica, preslica

HITRO – rezultati vidni v treh urah – uporaba v suhem vremenu

Kje: v vrtnih centrih in zadrugah

Agroprom, d. o. o., Medvode
telefon 01 361 38 39

tudi v spletni trgovini: www.agroprom.si

Herbicid uporabljajte varno. Pred uporabo vedno preberite etiketo in informacije o proizvodu.

agroprom
iz narave za naravo®

NAGRADNA IGRA!

ELEKTRIČNO KOLO

Ostale nagrade: 5 x paket izdelkov Neudorff, 5 x paket izdelkov Symbiotica, 5 x paket izdelkov Altea, 10 x 10 kosov semenske vrečke Franchi Sementi. Poiščite nagradni kupon v zadrugah, vrtnih centrih ali na spletu: www.agroprom.si. Nagradna igra traja do 15. 6. 2017.

v duplih dreves v naravi gradijo dolgo viseče satovje in ta panj se temu približuje z obliko. Pod pokrovom ima namenoma ozko režo, da bi jo čebele, ki ne marajo prepriha, zagradile s svojim antibiotičnim izločkom propolisom. Drugi panj je poseben po tem, da ima stene od znotraj prevlečene s slamnato in ilovnato zaščito. V Domžalah ga je za Jožeta Grabljevca izdelal Mathias Thun, sin pokojne Marie Thun, ki je na podlagi predavanj Rudolfa Steinerja o biodinamičnem kmetovanju, astrologije in lastnih opazanj od leta 1962 izdelovala setvene koledarje. »Grabljevec, prvi kontrolor združenja Demeter pri nas, mi je panj podaril, ko je čebelarjenje opustil.« Iz njega počasi dvigne enega od okvirjev. Njegova notranjost je skoraj povsem pokrita s satjem, ki se proti dnu oži. Čebelar opozori na temneje obarvane celice večjega premera ob strani, iz katerih so se izlegli troti. Čebele zanje prav tako kot za delavke zgradijo celice, ki so v prerezu heksagonalne, le velika celica za matico, matičnjak, je v obliki vrečke. »Jaz trotov ne ubijam, kot se v enem izmed apitehničnih ukrepov počne pri klasičnem pristopu. S tem bi namreč porušil energijsko ravnovesje v panju, saj ima pri čebeljem početju vse svoj smoter. Stvar je namreč v tem, da se z izrezovanjem dela trotje zalege odstrani tudi del pršic varoj v panju (te prodrejo že v celice s čebeljimi ličinkami), ki raje napadajo zalego ob zunanjem robu satovja, kjer je temperatura nižja – ponavadi so to ce-

lice s troti,« razloži čebelar. »Čebele začnejo satovje pogosto graditi na več zunanjih koncih, v sredini pa se šesterokotne celice vedno do potankosti izidejo.« Po njegovih besedah je to potrditev, da je vstavljanje voščenih satnic, šablon, na katerih družina zgradi celice, v modernem čebelarjenju namenjeno le večjemu donosu medu. Logika je namreč takšna, da naj bi z malce povečanim premerom celic v njih zrasle večje čebele, ki bi lahko dale še več medu.

Sredi zelenice se cvetovi zajčkov dvigujejo proti panju, ki bi ga ob bežnem pogledu zlahka zamenjali za ptičjo hišico na močni leseni nogi. Ta »čebelja hišica«, ki jo je skonstruiral francoski čebelar Iber, omogoča, da se satovje v njej razpira kot listi v knjigi. Medtem ko imajo omenjeni eksperimentalni panji obliko bolj ali manj pokončnih kvadrov, je največji, ki ga je naš gostitelj izdelal po zgledu tradicionalnih afriških panjev, nekakšen podolgovat zaboj s stranicami, ki se poševno spuščajo proti ožjemu dnu. Pravi, da je med čebel iz tega panja najbolj naraven. V njem ni nikakršnih okvirjev, temveč čebele obesijo satovje na letvice, ki so nanizane na gornji strani, in ga v jajčasti obliki gradijo proti dnu.

Apiterapija

Karl Vogrinčič si prizadeva biodinamična načela kolikor se da uporabljati tudi v klasičnem čebelnjaku z AŽ-panji, ki je z zadnje

4

5

strani urejen tako, da omogoča postopke apiterapije. Največji vtis v njem naredita namegosto šumenje čebel za vratci in preskus z nihalom, ki pokaže, da ni vseeno, s katero stranjo je satovje v okvirjih v panj vloženo drugo ob drugo. Čebelar ga pri pregledovanju čebel namreč pogosto jemlje ven. Nihalo nedvoumno pokaže, da ima ena stran satov pozitivni, druga pa negativni naboj, zato morajo biti vsi sati vloženi tako, kot so jih čebele

zgradile. Človek je namreč v gradnjo satovja začel posegati pred dvema stoletjema, ko si je ukrajinski čebelar Prokopovič izmislil lesene okvirje.

Čebelarska zveza društev Maribor, v kateri sogovornik predseduje sekciji za apiterapijo, je močno povezana z zgodovino tovrstnega zdravljenja. V štajerski prestolnici je namreč delal dr. Filip Terč, po rodu Čeh, zdravnik revmatolog in začetnik moderne

3. V tradicionalnem afriškem panju čebele obesijo satovje, ki se proti dnu oži, na preproste letvice. Okvirjev ni.

4. Ogledni panj je mogoče na straneh odpreti in skozi šipo opazovati čebele pri delu.

5. V Iberjevem panju se satovje odpre kot knjiga.

ZELENI KOTIČEK

COMPO BIO
Sredstvo proti polžem

www.metrob.si

Primerno za ekološko pridelavo

Vodilna vrtnarija za gojitev trajnic
preko 1000 različnih vrst oz. sort, veleprodaja in maloprodaja
Strokovno načrtovanje
zasebnih vrtov in javnih površin
Predavanja
strokovni in širši javnosti
www.trajnice-strgar.si

Trajnice Strgar

Trajnice Strgar d.o.o.
Suhadolčanova 6
SI-1231 Ljubljana
t: 01 561 17 59

Garden Angel

Naravna obramba pred iztrebki domačih živali www.metrob.si

Se želite tudi vi predstaviti našim bralkam in bralcem v **Zelenem kotičku** najbolj brane priloge za urejanje doma in okolice? Pokličite nas na tel. št. **01 47 37 575** ali nam pišite na naslov oglas@delo.si. **Veseli vas bomo!**

apiterapije. V njej ima pomembno mesto zdravljenje s čebeljim strupom, ki mora zaradi možnosti anafilaktičnega šoka pri ljudeh, ki so alergični nanj, potekati pod nadzorom zdravnika. Aplicira se s čebeljimi piki, pri čemer čebela, ki se ji izdre želo, umre. Karl Vogrinčič je dolgo raziskoval, kako bi bilo mogoče namesto strupa uporabiti le njegovo informacijo, podobno kot homeopatija doseže z redčenjem in dinamiziranjem učinkovin. Skupaj s celjskim inovatorjem Vilijem Poznikom, ki je razvil tehnologijo informiranja izdelkov, sta razvila nalepke z informacijo čebeljega strupa, pri katerih je možnost anafilaktičnega šoka izključena. Za njihovo izdelavo zadostuje majhna količina strupa, pridobljenega s postopkom, pri katerem čebele ne umrejo. Pred vhod v panj se namesti ploščica z žičkami pod zelo nizko električno napetostjo, ki jih iritira, da iz zadka izpustijo kapljico strupa. Njihova naravna obramba se jim obnovi v petih dneh. V čebelnjaku za apiterapijo izvajajo razstrupljevalno medeno masažo hrbta, na katerem so primerljive refleksne točke kot na stopalu, v komori za meditacijo je mogoče prek naravnega inhalatorja vdihavati aerosole čebeljih izdelkov

neposredno iz panja (priznana terapija pri astmi), se sproščati ali pa si privoščiti počitek na ležišču nad panji.

Medtem ko apiterapija izkorišča tudi zdravilne učinke matičnega mlečka, ga Karl Vogrinčič čebelam ne mara jemati iz etičnih razlogov. »Zanj je treba po nekaj dneh abortirati nerazvite ličinke matic, ki jim mlade delavke celice do vrha napolnijo s tem izločkom svojih žlez. Medtem ko je matični mleček za ličinke delavk hrana le prvih nekaj dni, je ličinka matice z njim preskrbljena za vseh 16 dni razvoja. V ta namen je treba pri družini izzvati rojilno razpoloženje in v umetno pripravljene celice za matice nacepiti veliko število komaj izvaljenih ličink,« razloži sogovornik.

Obvladovanje varoj

Od apiterapije se proti koncu obiska vrnemo k zdravju čebel. Kaj pa obvladovanje čebeljih zajedavk varoj, so ukrepi, ki jih dopušča biodinamika, učinkoviti? »Uporabljata se ekološki sredstvi mravljinčna in oksalna kislina, toda ker delujeta tako, da pršicam požgeta noge, s katerimi se oprijemajo čebele, tudi za te gotovo nista blagodejni. Mogoče je uporabiti tudi eterično olje timijana (ti-

6. Slamnati panji v čebelarstvu Vogrinčič nimajo le dekorativnega namena, temveč v vsakem prebiva čebelja družina.

mol) in nekaterih drugih rastlin. A medtem ko čebele timijanova paša in vonj privlačita, jih timol strašno živcira. Meni bi skoraj pobegnile, poleg tega so mesta v panju, kjer je bil nanesen, v enem samem dnevu zadelale s propolisom.« Po sogovornikovih besedah je ranljivost čebel za te zajedavke večja, bolj ko z njimi manipuliramo, jih pretirano izkoriščamo, izpostavljamo pesticidom in podobno. Sam težko potrdi, da so izgube, če delaš po biodinamičnih načelih, pri čebelah manjše, prepričan pa je, da je takšen med boljši. »V prihodnosti se bo morda pokazalo, da je rešitev proti varojam v satnicah. Te bi morali opremiti s takšno informacijo, da zajedavk ne bi vleklo v celice k zalegi. Čutim, da se bo v prihodnje veliko stvari dogajalo po intuiciji, ne le sledeč materialnim dokazom. Da bi lahko iskali v pravo smer, pa je najpomembnejše, da opustimo stare miselne vzorce,« zaokroži pripoved Karl Vogrinčič.

Julijana Bavčar

Fotografije Tadej Regent

PVC OGRAJA V RJAVI, BELI ALI SIVI BARVI

PVC letve že od 2,80 eur/m

Ograjne letve izdelamo po vaši meri in pošljemo po pošti na dom.

Trajna rešitev za vaš balkon, dvorišče ali vrt.

Za naročilo ali izračun ponudbe nas pokličite ali nam pišite na profilplast@profilplast.si

031 675 639

Profilplast, d. o. o., Zavrh nad Dobrno 10, 3204 Dobrna
T +386(0) 3 781 80 33, S www.profilplast.si